

Завгородня С.П.,

аспірант кафедри глобалістики, євроінтеграції
та управління національною безпекою
Національної академії державного управління
при Президентові України,
віце-президент ГО "Академія національної безпеки"

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У статті на основі комплексного аналізу теоретичних засад оцінювання ефективності державного управління, державного управління у сфері національної безпеки та визначення рівня економічної безпеки обґрунтовано критерії оцінювання ефективності функціонування системи державного управління у сфері економічної безпеки України, як в цілому так і на різних етапах підготовки державно-управлінських рішень. Обґрунтовано підхід щодо оцінювання ефективності функціонування вказаної системи загалом (що характеризує рівень досягнення кінцевої мети) з використанням Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки, критерії оцінювання ефективності моніторингу загроз та стратегічного планування у сфері економічної безпеки.

Ключові слова: ефективність, критерії, система державного управління у сфері економічної безпеки, державне управління у сфері національної безпеки.

EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS THE SYSTEM OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE AREA OF ECONOMIC SECURITY IN UKRAINE

In article on the basis of the complex analysis of theoretical bases of an estimation of efficiency of public administration, public administration in the area of national security and determine the level of economic security criteria it is proved the criteria of efficiency of functioning the system of public

administration in the area of economic security in Ukraine as a whole and at various stages of preparation of public-administration decisions. It is justified approach to estimation of efficiency of functioning of the system as a whole (which characterizes the level of achieving the ultimate goal) using Methodological recommendations for calculating the level of economic security, criteria for evaluating the effectiveness of threat monitoring and strategic planning in the area of economic security.

Keywords: *efficiency, criterion, the system of public administration in the area of economic security, public administration in the area of national security.*

Постановка проблеми. Сучасний динамізм глобалізаційних процесів, суперечливість інтересів особи, соціальної групи та суспільства підвищують потребу в ефективному державному управлінні у сфері економічної безпеки, спроможному адекватно реагувати на виклики та загрози національним економічним інтересам як внутрішнього так і зовнішнього характеру. При цьому, оцінювання наслідків державно-управлінських рішень щодо реалізації національних інтересів в економічній сфері є досить складний процес, оскільки обумовлюється численними управлінськими відносинами й зв'язками в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування щодо забезпечення економічної безпеки.

Разом з тим, доцільною є думка науковців [10; 14], що оцінювання ефективності державно-управлінських рішень має важливе теоретичне та практичне значення, оскільки, зокрема дає змогу визначити цілі та індикатори на стадії планування, за допомогою оцінювання у бюджетному процесі впроваджується принцип ефективності, оцінювання ефективності передбачає підзвітність органів державного управління та постійне удосконалення діяльності, прийняття раціональних рішень в майбутньому.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних засад оцінювання ефективності державно-управлінських рішень у сфері національної безпеки

присвячені праці А.Качинського [9], А.Семенченка [16], Г.Ситника [19], М.Шевченка [22] та ін., а теоретичні та практичні проблеми оцінювання ефективності державно-управлінських рішень щодо забезпечення економічної безпеки досліджували О.Александрова [1], Є.Свіридов [15], А.Сухоруков [17], О.Власюк [5], О.Баженова [2], Я.Чернятевич [21], П.Дмитрук [8] та ін. Разом з тим, віддаючи належне важливості та науковій цінності вказаних наукових досліджень, доводиться констатувати про відсутність універсальної методики оцінювання ефективності системи державного управління у сфері економічної безпеки, незважаючи на її теоретичну та практичну значущість.

Метою статті є обґрунтування системи критеріїв оцінювання ефективності функціонування системи державного управління у сфері економічної безпеки України.

Виклад основного матеріалу. Категорія “ефективність” має значну кількість визначень і, як свідчить виконаний нами аналіз, зміст вказаних визначень значною мірою залежать від сфери використання. Так, в теорії державного управління під “ефективністю”, як правило, розуміють певне відношення результатів, які були досягнуті в роботі органів державної влади, до здійснених затрат або поставлених кінцевих цілей [7, с.124]. При цьому, “ефективність державного управління” О.Оболенський [7, с.131] та Ю.Сурмін [18, с.44] тлумачать як показник якості системи державного управління, що визначається шляхом зіставлення результатів управлінської діяльності із витратами на його досягнення або цілями. Зважаючи на вищевикладене, ми погоджуємося з думкою Л. Приходченко та С. Борисевич [12], що ефективність характеризує отриманий ефект від розв’язання суспільних проблем, задовольняючи при цьому потреби та інтереси особи, суспільства та держави.

Беззаперечною є думка сучасних науковців [7; 12; 6], що оцінювання ефективності державного управління є складним процесом, адже виміряти ефект від реалізації того чи іншого державно-управлінського рішення надзвичайно складно. Зважаючи на це, в теорії державного управління розрізняють три основних поняття ефективності державного управління:

загальна соціальна ефективність, що характеризує корисність організаційної взаємодії суб'єктів і об'єктів державного управління, власне доцільність діяльності системи державного управління в цілому;

ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління, яка відображає раціональність організаційної структури суб'єктів державного управління, обґрунтованість поділу між ними організаційно-управлінських функцій, владних повноважень, розвиненість каналів надходження інформації тощо;

ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб, що характеризує корисність кожної організаційної структури управління, кожного працівника-управлінця, що задіяний у процесі підготовки, прийняття та реалізації державно-управлінських рішень.

З огляду на викладене вище, оцінювання ефективності державно-управлінських рішень у сфері економічної безпеки є визначальною передумовою прийняття тих чи інших рішень стосовно вдосконалення системи державного управління у сфері економічної безпеки як загалом, так і на кожному з етапів їх підготовки, тобто вибір критеріїв оцінки ефективності функціонування як всієї системи, так і кожного її елементу є досить відповідальним завданням.

Як відомо, під критеріями ефективності, як правило, розуміють "мірило", за допомогою якого оцінюється доцільність та ефективність функціонування системи, певного об'єкта, а також управлінських рішень [7, с.175]. При цьому важливо, що критерії ефективності управління мають відповідати певним вимогам, зокрема вони мають бути чутливими до зміни альтернативних управлінських рішень, охоплювати всі важливі аспекти проблеми, що розв'язується; допускати порівняння його з чимось, а відтак мати кількісну чи якісну розмірність критерії мають вимірюватися без суттєвих затрат часу, фінансів і зусиль.

З огляду на це, а також в контексті оцінювання ефективності державної політики захисту національних інтересів А.Семенченко [16] запропонував використовувати критерії, так званого першого, другого та третього рівнів. При

цьому провідна роль відводиться критеріям першого рівня, оскільки саме вони характеризують досягнення кінцевої мети управління (наприклад, досягнення прийняттого рівня національної безпеки). Критерії ефективності другого рівня більшою мірою характеризують стабільність та розвиток системи забезпечення національної безпеки, а третя група критеріїв, це зазвичай багатокритеріальні оцінки ефективності, які застосовуються у разі неможливості оцінки досягнення головної мети вказаної системи за допомогою тільки одного критерію.

На думку Г.Ситника [19] для оцінки ефективності державного управління у сфері національної безпеки варто використовувати кількісні й якісні виміри державно-управлінських рішень, враховуючи при цьому цілі щодо реалізації національних інтересів, мету та завдання суб'єктів забезпечення національної безпеки. При цьому, критеріями ефективності діяльності вказаних суб'єктів можуть бути показники недопустимих (критичних) і допустимих збитків до і після реалізації державно-управлінського впливу на явища (події, процеси), що перешкоджають реалізації національних інтересів. Іншим критерієм ефективності діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки є оцінювання результатів їх роботи, щодо створення величини потенціалу за якого суб'єкт загроз відмовиться від намірів нанести шкоду національним інтересам. Г.Ситник також вважає, що критерії ефективності державного управління у сфері національної безпеки можуть бути локальними (за допомогою яких оцінюється діяльність окремого суб'єкта вказаного процесу щодо реалізації національного інтересу у окремій сфері життєдіяльності), інтегральними (діяльність усіх суб'єктів щодо реалізації вказаного національного інтересу) та комплексними (за допомогою яких оцінюється ступінь реалізації сукупності національних інтересів).

Досить близькою до розуміння сутності критеріїв ефективності державного управління у сфері національної безпеки Г.Ситником є позиція А. Качинського [9], який вважає, що головним завданням при оцінюванні ефективності тих чи інших рішень є визначення індикаторів та їх граничних

значень. При цьому, він переконаний, що у сфері національної безпеки важливу роль відіграють не самі індикатори, а саме їх граничні значення, недотримання яких перешкоджає поступальному розвитку держави, спричиняє негативні, руйнівні тенденції щодо забезпечення національної безпеки. З огляду на це важливим завданням органів державної влади є вибір з усієї множини можливих індикаторів оцінки рівня загроз національним інтересам саме тих, що відображають критичні “точки біфуркації”. Іншими словами, на думку А.Качинського ефективність управління характеризується рівнем забезпечення національної безпеки, який досягається за умови, коли критерії, показники та індикатори, що характеризують стан реалізації національних інтересів перебувають в межах допустимих значень. При цьому, вказані критерії, показники та індикатори мають визначатися на основі визначених законодавством національних цілей. З чим, безумовно, варто погодитися.

Що ж до оцінювання ефективності державно-управлінських рішень у сфері економічної безпеки, то це питання ґрунтовно не розглядалося в працях зарубіжних та вітчизняних вчених. Більшою мірою їх увага була зосереджена на дослідженні проблем побудови системи індикаторів економічної безпеки та визначенню їх порогових значень, тобто індикаторів оцінюванню стану економічної безпеки. Так, у своїх працях О.Александрова [1] та Є.Свірідов [15] зазначають, що індикатори економічної безпеки є результатом взаємовпливу показників-стимуляторів та показників-дестимуляторів, які і визначають рівень економічної безпеки. Зокрема, під показниками-стимуляторами дослідники розуміються ті показники, які здійснюють стимулюючий (позитивний) вплив на індикатори економічної безпеки, тобто за характером своєї дії вони сприяють підвищенню рівня безпеки. Показники-дестимулятори, в свою чергу, здійснюють негативний вплив на індикатори економічної безпеки, які при швидких темпах зростання призводять до зниження рівня економічної безпеки.

Автори монографії “Система економічної безпеки” [17], О.Власюк та С.Пирожков [5] вважають, що індикатором, що

характеризує рівень економічної безпеки має бути інтегральний показник, зокрема – індекс людського розвитку, який інтерпретує дані про тривалість життя (очікувана тривалість життя при народженні), рівень грамотності населення країни (середня кількість років, витрачених на навчання) та очікувана тривалість навчання, а також рівень життя, що оцінюється за допомогою показника ВВП на одну особу.

Працівники Національного інституту стратегічних досліджень вважають, що рівень економічної безпеки має визначатися на основі інтегрального індексу, що включає всі аспекти економічної безпеки (зокрема, демографічна, енергетична, продовольча, соціальна, зовнішньоекономічна, фінансова, інвестиційна, макроекономічна). Тому вказаний інтегральний індекс дає змогу оцінити рівень економічної безпеки України як кінцевий результат соціально-економічного розвитку та визначити “вузькі місця” за допомогою його окремих складників інтегрального індексу з їх ваговими коефіцієнтами та напрям розроблення відповідних заходів з метою впливу на структурні елементи [20].

О.Боженова у праці [2] зазначає, що визначення рівня економічної безпеки має здійснюватися на основі інтегрального показника, який має визначатися на основі 16 показників та вираховуватися на основі співставлення наявних значень показників-індикаторів економічної безпеки держави з їх граничними значеннями. Так, Я.Чернятевич вважає, що рівень економічної безпеки має визначатися на основі 17 індикаторів економічної безпеки, що відображають відповідний аспект розвитку економіки України [21]. Також В.Мунтіян визначає групу із 17 показників, деякі з них вираховуються на основі ряду інших показників та зазначає, що вони є найбільш значущими та специфічними параметрами економіки, що дають найповнішу характеристику рівня економічної безпеки [11, с.39-44].

Очевидно, що вказані групи індикаторів можуть слугувати для визначення соціальної ефективності, власне доцільності діяльності системи державного управління у сфері економічної безпеки, так як вони розкривають всі аспекти

соціально-економічного розвитку. Крім того, оцінювання ефективності державно-управлінських рішень у сфері економічної безпеки, власне соціальної ефективності може здійснюватися за допомогою показників, що характеризують рівень досягнення кінцевої мети (рівень економічної безпеки).

З метою оцінювання рівня економічної безпеки Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі були затверджені Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [13], що і визначають перелік основних індикаторів стану економічної безпеки України, їх порогові значення, а також алгоритм розрахунку інтегрального індексу економічної безпеки. Проте, затверджені ще в 2013 році Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі Методичні рекомендації до цього часу знаходяться на реєстрації в Міністерстві юстиції.

Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України враховують всі аспекти розвитку економіки України, необхідні для визначення соціальної ефективності державно-управлінських рішень (рівня досягнення поставленої мети системою державного управління у сфері економічної безпеки), здійснення моніторингу загроз економічній безпеці, але разом з тим не враховують задекларованих державою національних цілей та вимагають суттєвих затрат часу для розрахунку інтегрального індексу економічної безпеки.

Для удосконалення системи оцінювання ефективності державно-управлінських рішень з питань забезпечення економічної безпеки необхідно передусім обрати (визначити) критерії ефективності організації і функціонування суб'єктів забезпечення економічної безпеки, їх управлінських функцій, владних повноважень для кожної з підсистем системи державного управління у сфері економічної безпеки. При цьому, на нашу думку особлива увага має бути приділена визначенню критеріїв оцінювання підсистеми моніторингу загроз та підсистеми пошуку оптимального управлінського рішення суб'єктами, зважаючи на важливість виконуваних ними завдань.

Зокрема, для оцінювання поточної ефективності (ефективності організації і функціонування) державного механізму реагування на загрози національним інтересам М.Шевченко [22] запропонував систему критеріїв, на основі якої науковець визначив індикатори оцінювання ефективності державного реагування та групу показників, що характеризує ефективність організаційно-технічного рівня державного механізму реагування на загрози національним інтересам, яка визначається як середньоарифметичне значення розрахованих показників. Зокрема, до системи критеріїв оцінювання поточної ефективності відносяться: критерій міри відповідності змісту і результатів діяльності органів державної влади і посадовців в процесі державного реагування на загрози національним інтересам тим параметрам, які визначені їх функціями і статутом, ступінь врахування і вираження в державно-управлінських рішеннях і заходах державного реагування на загрози національним інтересам комплексу потреб та інтересів людини, суспільства, держави, авторитетність рішень і дій державно-управлінських структур і окремих посадовців та ін. В свою чергу до основних показників у сфері ефективності організаційно-технологічного рівня державного механізму реагування на загрози національним інтересам відносяться, зокрема рівень розподілу праці службовців, рівень технологічності управління, рівень контролю виконання управлінських рішень, рівень стабільності кадрів, рівень організації професійної підготовки службовців та ін.

Таким чином, запропонована система критеріїв, індикаторів та показників більшою мірою характеризує ефективність заходів щодо державного реагування на загрози національним інтересам. Тому оцінювання виконавчої системи, на нашу думку, доцільно здійснювати за допомогою індикаторів поточної ефективності, а також системи показників ефективності організаційно-технологічного рівня державного механізму реагування на загрози національним інтересам (що були запропоновані М.Шевченком) в залежності від функціональної ланки суб'єктів забезпечення економічної безпеки.

З метою підвищення ефективності механізму державного регулювання економічної безпеки регіону П.Дмитрук [8] обґрунтував принципово новий концептуальний підхід, особливістю якого є використання в контексті виявлення та реагування на загрози економічній безпеці паспорта загроз національній безпеці. Відповідно до вказаного підходу, на першому етапі відбувається виявлення та визначення параметрів загроз економічній безпеці регіону, на другому етапі – моніторинг, прогнозування, кількісна оцінка наслідків загроз економічній безпеці регіону, на третьому – проектна, детальна розробка схеми зниження загроз економічній безпеці регіону.

Принципового важливим елементом є четвертий етап, на якому здійснюється оцінка ефективності механізму державного регулювання економічної безпеки регіону та система експертних оцінок, яка дає змогу ефективно оцінити цей механізм з використанням паспорту загроз. Зокрема, система експертних оцінок, що запропонована П.Дмитруком, характеризує ефективність функціонування суб'єктів забезпечення економічної безпеки регіону та може визначатися на основі оцінювання по кожному з таких показників (наприклад, за 10-бальною шкалою): достовірність та обґрунтованість інформації про рівень економічної безпеки; повнота і точність оперативного виявлення чинників, які здійснюють негативний вплив на економічну безпеку; якість техніко-економічного обґрунтування прийнятих управлінських рішень.

Але, зважаючи на показники, що запропоновані П.Дмитруком оцінювання ефективності функціонування суб'єктів забезпечення економічної безпеки регіону більшою мірою характеризує саме ефективність здійснення моніторингу загроз і заходи щодо адекватного реагування на виявлені загрози та не враховує функцій органів державної влади щодо прогнозування і планування. Крім того, для оцінювання ефективності моніторингу загроз економічній безпеці варто удосконалити систему експертних оцінок, котра має базуватися на функціях органів державної влади щодо моніторингу загроз економічній безпеці, зокрема враховувати

завдання органів державної влади щодо кількісно-якісної оцінки загроз економічної безпеці, прогноз розвитку, а також уточнення їх ієрархії.

Зважаючи на складність, специфічність виконуваних функцій підсистеми пошуку оптимального управлінського рішення суб'єктами, що стосуються інтересів людини, суспільної групи, суспільства й держави, а інколи навіть впливають на інтереси інших держав, оцінювання ефективності її функціонування має здійснюватися на основі критеріїв, які мають бути специфічними для вказаної системи. Зокрема, на основі аналізу наукових праць щодо оцінювання ефективності державного управління [6; 16; 19; 9], державного управління у сфері економічної безпеки [21; 8] та економічної безпеки [1; 17; 20; 2; 11] варто відзначити, що оцінювання ефективності підсистеми пошуку оптимального управлінського рішення має здійснюватися на основі таких теоретичних засадах:

1. Визначення критеріїв оцінювання ефективності має здійснюватися підсистемою пошуку оптимального управлінського рішення на основі сформованих національних цілей щодо реалізації національних інтересів в економічній сфері, з урахуванням реальних та потенційних загроз, а також наявних інструментів та ресурсів досягнення стратегічних цілей. Тобто, визначення критеріїв оцінювання ефективності має здійснюватися на основі документів стратегічного рівня, зокрема Конституції України, Стратегії сталого розвитку "Україна-2020", Стратегії національної безпеки, а також Закону України "Про державний бюджет України" на відповідний рік. Це дає змогу, перш за все, оцінити ефективність здійснення стратегічного планування та макроекономічного прогнозування, як найважливіших функцій стратегічного управління у сфері економічної безпеки.

2. При визначенні критеріїв оцінювання ефективності необхідно враховувати вплив різних чинників (як позитивних, так і негативних) та всіх сфер життєдіяльності на забезпечення економічної безпеки, що сприяє формуванню інтегральних показників. Тобто, мають бути враховані не

лише показники-стимулятори, що здійснюють стимулюючий вплив на соціально-економічний розвиток, але й показники-дестимулятори, що сприяють зниженню рівня економічної безпеки. При цьому, формування інтегрального показника потребує визначення ваги впливу того чи іншого чинника на рівень економічної безпеки, а також врахування причинно-наслідкових зв'язків між показниками оцінювання ефективності.

3. Критерії оцінювання ефективності повинні мати граничні значення, вихід за межі яких перешкоджає соціально-економічному розвитку, спричиняє негативні, руйнівні тенденції функціонування економічної системи, знижує рівень життя населення. Для оцінювання ефективності важливе значення мають не лише визначення показників, а також визначення граничної межі кожного з них, що потребує фіксації граничних значень нормально функціонуючої економічної системи та непрацевдатної економічної системи або навіть її руйнації. Іншими словами, відбувається визначення кількісної оцінки впливу загроз економічній безпеці в контексті недопустимих та допустимих збитків для особи, суспільства та держави щодо реалізації національних інтересів в економічній сфері, а також їх уточнення зважаючи на динамічність виникнення викликів та загроз.

Для економічної системи існує стійкий стан динамічної рівноваги, процес досягнення якого і визначає ефективність прогнозно-аналітичної діяльності та розробки державно-управлінських рішень спрямованих на недопущення настання кризи та руйнування економічної системи. Для визначення порогових значень індикаторів А.Качинський [9] пропонує використовувати різні методи, зокрема: евристичні (методи “снігової кулі”, аналогій, “калібрування”); стохастичний (метод діагностування), аналітичні (метод Ахієзера-Гольца, методи теорії інформації, метод правила “золотого перетину”); методи нелінійної динаміки (Вейвлет-аналіз).

Разом з тим, принципово важливим є те, що фактично не існує строгої межі (порогового значення) після якого економічна система відразу ж потрапляє в стан зруйнованої економічної системи, із-за її, так би мовити, певної

інерційності та пластичності. Тому економічній системі властива наявність відповідної “порогової смуги”, так званої критичної зони, що свідчить про можливість настання стану руйнування економічної системи, перебування в якій може відбуватися протягом певного періоду, зважаючи на наявність ресурсів та створеного економічного потенціалу. Це дозволяє стверджувати, що критерієм ефективності можуть бути оцінки державно-управлінських рішень щодо створення економічного потенціалу, ефективне використання якого, у разі наявності загроз, дозволить протриматися у критичній зоні та забезпечити захищеність стратегічно важливих об’єктів для економічної безпеки.

Саме тому, наприклад, у Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” зазначено, що Україна має стати державою з сильною економікою та передовими інноваціями. Очевидно, що реалізація вказаного вектору розвитку, перш за все, має здійснюватися з урахуванням зміни технологічних та світогосподарських укладів, передбачає перехід до нового технологічного укладу – нанотехнологій, де домінуючим ресурсом світогосподарського укладу є людська праця, а його особливостями – автоматизоване виробництво та економіка знань. Натомість, нехтування цим важливим чинником може призвести до перетворення Української держави у сировинну країну, котра буде приречена на ресурсне, кадрове та інше обслуговування високорозвинених країн. Зважаючи на це, додатковими критеріями ефективності будуть підготовка та прийняття державно-управлінських рішень стосовно формування в Україні економічного потенціалу за рахунок розвитку, зокрема таких наукоємних галузей промисловості, як мікроелектроніка, програмування, обчислювальна техніка, нанотехнології, космічна техніка, атомна енергетика, біотехнології, генна інженерія тощо. При цьому сферами формування економічного потенціалу в Україні, зокрема, можуть бути: виробництво ракетно-космічних та авіаційних технологій, радіоелектроніки, електротехніки, засобів зв’язку та приладобудування, інформаційні технології, атомна енергетика, фармацевтична промисловість, військово-промисловий комплекс, суднобудування, нанотехнології тощо.

Висновки. Таким чином, оцінювання ефективності системи державного управління у сфері економічної безпеки України має здійснюватися як в цілому, так і на різних етапах підготовки державно-управлінських рішень. Зокрема, оцінювання ефективності:

– функціонування системи державного управління у сфері економічної безпеки України загалом варто здійснювати з використанням Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, так як вони розкривають всі аспекти соціально-економічного розвитку та характеризують рівень досягнення кінцевої мети (рівень економічної безпеки).

– моніторингу загроз економічній безпеці доцільно здійснювати за допомогою критеріїв (передбачають використання експертних оцінок), які запропоновані іншими дослідниками (достовірності та обґрунтованості інформації про рівень економічної безпеки, повноти і точності оперативного виявлення чинників, які справляють негативний вплив на економічну безпеку), так і запропонованих нами експертних оцінок щодо адекватності визначеної ієрархії загроз національним економічним інтересам умовам їх реалізації, достовірність прогнозу розвитку загроз національним інтересам в економічній сфері.

– пошуку оптимального управлінського рішення суб'єктами доцільно здійснювати за допомогою комплексного критерію щодо обґрунтованості стратегічного планування у сфері економічної безпеки, обов'язковими елементами якого мають бути: уточнення національних цілей, загроз, необхідних інструментів та ресурсів щодо їх досягнення, а також визначення та врахування при розробці сценаріїв досягнення цілей граничних значень недопустимих та допустимих збитків (втрат) для економічної безпеки; врахування комплексного впливу показників-стимуляторів та показників-дестимуляторів; оцінювання результатів прийняття державно-управлінських рішень стосовно розвитку економічного потенціалу з метою створення додаткових можливостей для захисту об'єктів критичної інфраструктури.

Перспективи подальших досліджень полягають у науковому обґрунтуванні шляхів оптимізації організаційно-функціональної структури системи державного управління у сфері економічної безпеки України в контексті оцінювання ефективності державно-управлінських рішень щодо забезпечення економічної безпеки.

Список використаної літератури

1. Александрова О.Ю. Система індикаторів оцінки економічної безпеки / О.Ю. Александрова, О.Ю. Іванова // Вісник економіки транспорту і промисловості, 2010. – №30. – С. 34-37

2. Баженова О.В. Економіко-математичне моделювання економічної безпеки України: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.03.02 / О.В.Боженова. – К., 2005. – 20 с.

3. Бакуменко В.Д. Результативність / В.Д.Бакуменко // Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – С. 615.

4. Борисевич С.О. Результативність управління / С.О.Борисевич // Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац.акад.держ.упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю.В.Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011. Т.2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. – 2011. – С. 542-543.

5. Власюк О.С. Індекс людського розвитку: досвід України / О.С.Власюк, С.І. Пирожков // Національний інститут стратегічних досліджень. – К., 1995 – 84 с.

6. Державне управління : підручник: у 2 т. Т. 2 / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; редкол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К.; Дніпропетровськ : НАДУ, 2013. – 324 с.

7. Державне управління та державна служба : словник-довідник / уклад.: О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.

8. Дмитрук П.М. Інституціоналізація механізму державного регулювання економічної безпеки Автономної Республіки Крим: автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 “Механізми державного управління” / П. М. Дмитрук; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2013. – 20 с.

9. Качинський А.Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень: монографія / А.Б.Качинський – К.: НІСД, 2013. – 104 с.

10.Кравчук І. Роль оцінювання державної політики у впровадженні принципів належного врядування / І.Кравчук // Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. – К.: НАДУ, 2010. – Вип.2. – С. 23-31.

11. Мунтіян В.І. Економічна безпека України: монографія / В.І. Мунтіян. – К.: Вид-во КВІЦ, 1999. – 464 с.;

12.Приходченко Л.Л. Ефективність державного управління / Л.Л.Приходченко, С.О.Борисевич // Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац.акад.держ.упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю.В.Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011. Т.2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. – 2011.– С. 158-161.

13.Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277 [Електронний ресурс] Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

14.Романенко Є. О. Ефективність політики євроатлантичної інтеграції України: оцінювальні підходи [Електронний ресурс] / Є. О. Романенко // Державне управління: теорія та практика, 2005. – № 1. – Режим доступу: www.academy.gov.ua/ej1/txts/ROMANENKO-1.html

15.Свірідов Є. Ю. Інформаційна ємність індикаторів економічної безпеки [Електронний ресурс] / Є. Ю. Свірідов //

Економіка і регіон, 2011. – № 3. – С. 83–86. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2011_3_17

16. Семенченко А.І. Система критеріїв оцінки ефективності державної політики захисту національних інтересів / А.І.Семенченко // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України, 2008. – №1. – С.32-41.

17. Система економічної безпеки держави : монографія / О.С. Власюк [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Сухорукова А. І. ; Рада нац. безпеки і оборони України, Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки. – К. : Стило, 2010. – 685 с.

18. Словник системного аналізу в державному управлінні : наук. вид. / Ю. П. Сурмін, Л. Г. Штика, В. Д. Бакуменко, Л. М. Гогіна ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування. – К. : НАДУ, 2007. – 146 с.

19. Сытник Г.П. Критерии эффективности государственного управления национальной безопасностью / Г.П.Сытник // Государственное управление в сфере национальной безопасности: словарь-справочник / состав.: Г.П.Сытник, В.И.Абрамов, В.Ф.Смолянюк и др.; под общ. редакцией Г.П.Сытника. – К.: НАДУ, 2012. – С. 190-192.

20. Харазішвілі Ю.М. Щодо вдосконалення методології інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки України: аналітична записка [Електронний ресурс] Ю.М. Харазішвілі А.І. Сухоруков – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1358/>.

21. Чернятевич Я.В. Критерии экономической безопасности / Я.В.Чернятевич // Государственное управление в сфере национальной безопасности: словарь-справочник / состав.: Г.П.Сытник, В.И.Абрамов, В.Ф.Смолянюк и др.; под общ. редакцией Г.П.Сытника. – К.: НАДУ, 2012. – С. 189-190.

22. Шевченко М.М. Система критеріїв та показників оцінки поточної ефективності функціонування державного механізму реагування на загрози національним інтересам / М.М.Шевченко // Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки, 2015. – № 1-2(5-6). – С. 96-108.